

Judikatūras krājums

GENERĀLADVOKĀTA
MELHORA VATELĒ [*MELCHIOR WATHELET*] VIEDOKLIS,
sniegts 2015. gada 3. martā¹

Lieta C-417/14 RX-II

**Livio Missir Mamachi di Lusignano
pret**

Eiropas Komisiju

Eiropas Savienības Vispārējās tiesas sprieduma lietā Missir Mamachi di Lusignano/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625) pārskatīšana — Civildienests — Ārpuslīgumiskā atbildība — Kaitējums, ko ierēdnis cietis pirms savas nāves — Personīgais kaitējums mirušā ierēdņa tuviniekiem — Kompetence — Vispārējā tiesa — Eiropas Savienības Civildienesta tiesa — Eiropas Savienības tiesu sistēmas struktūra

1. Pēc pirmā ģenerālvokāta ierosinājuma Tiesas pārskatīšanas palāta, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 193. panta 4. punktu, nolēma pārskatīt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu *Missir Mamachi di Lusignano/Komisija* (T-401/11 P, EU:T:2014:625)².

2. Minētā lēmumā rezolutīvās daļas 2) punktā Tiesa precizēja:

“Pārskatīšana attiecas uz jautājumu, vai [šis Vispārējās tiesas spriedums] apdraud Savienības tiesību vienotību vai konsekveni, ciktāl Vispārēja tiesa kā apelācijas tiesa ir atzinusi savu kompetenci lemt kā pirmās instances tiesai par prasību par [Eiropas] Savienības ārpuslīgumisko atbildību,

- pamatojoties uz to, ka iestāde nav izpildījusi savu pienākumu nodrošināt savu ierēdņu aizsardzību,
- ja prasību iesniegusi trešā persona kā mirušā ierēdņa tiesību pārņēmēja, kā arī kā minētā ierēdņa ģimenes loceklis un ja tā
- attiecas uz paša mirušā ierēdņa ciestā morālā kaitējuma, kā arī šo trešo personu ciesto materiālo zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.”

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Lēmums *Missir Mamachi di Lusignano/Komisija*, pārskatīšana (C-417/14 RX, EU:C:2014:2219).

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Līgums par Eiropas Savienības darbību*

3. Atbilstoši LESD 256. panta 1. punktam “Vispārējās tiesas kompetencē ir izskatīt un izlemt pirmajā instancē lietas, kas minētas 263., 265., 268., 270. un 272. pantā, izņemot lietas, kas nodotas kādai specializētai tiesai, kuru izveido saskaņā ar 257. pantu, un lietas, kuras saskaņā ar [Eiropas Savienības Tiesas] Statūtiem ir vienīgi Tiesas jurisdikcijā. [Tiesas] Statūtos var paredzēt, ka Vispārējās tiesas jurisdikcijā ir arī citu kategoriju lietas”.

4. Dažādo LESD 256. pantā uzskaitīto pantu vidū ir LESD 268. pants, kurā ir paredzēts, ka Tiesas kompetencē ir “izskatīt lietas par kaitējuma novēršanu, ko paredz [LESD] 340. panta otrā un trešā daļa”, un LESD 270. pants, kurā ir paredzēts, ka, “ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko paredz [Eiropas Savienības] Civildienesta noteikumi un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”), [tās] jurisdikcijā ir visas domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem”.

B – *Tiesas statūti*

5. Atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantam “Eiropas Savienības Civildienesta tiesas kompetencē ir pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem, kas minētas [LESD] 270. pantā, tostarp domstarpības starp visām struktūrām vai aģentūrām un to darbiniekiem, attiecībā uz kuriem Eiropas Savienības Tiesai piešķirta jurisdikcija”.

6. Iespējamie kompetences konflikti, kas var rasties starp dažādām Eiropas Savienības tiesām civildienesta jomā, ir regulēti Tiesas statūtu I pielikuma 8. pantā šādi:

“1. Ja pieteikumu vai citu Civildienesta tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Tiesas vai Vispārējās tiesas sekretāram, šis sekretārs to tūlīt pārsūta Civildienesta tiesas sekretāram. Tāpat, ja pieteikumu vai citu Tiesai vai Vispārējai tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Civildienesta tiesas sekretāram, šis sekretārs to tūlīt pārsūta Tiesas vai Vispārējās tiesas sekretāram.

2. Ja Civildienesta tiesa konstatē, ka tās kompetencē nav izskatīt un izlemt lietu, kas ir Tiesas vai Vispārējās tiesas jurisdikcijā, tā nodod šo lietu Tiesai vai Vispārējai tiesai. Tāpat, ja Tiesa vai Vispārējā tiesa konstatē, ka lieta ir Civildienesta tiesas jurisdikcijā, tiesa, kurai sākotnēji nodota šī lieta, nodod to Civildienesta tiesai, un tā nedrīkst atteikties lietu izskatīt.

3. Ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā nodotas lietas, kurās jāizskata viens un tas pats interpretācijas jautājums vai kurās apstrīdēta viena un tā paša akta spēkā esamība, Civildienesta tiesa pēc pušu uzklaušanās var atlikt lietas izskatīšanu, līdz Vispārējā tiesa pieņem spriedumu.

Ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir viens un tas pats prasījums, Civildienesta tiesa atsakās izskatīt lietu, lai Vispārējā tiesa varētu lemt šajās lietās.”

C – *Civildienesta noteikumi*

7. Civildienesta noteikumu 73. pantā ir noteikts:

“1. [Ierēdņa risks saslimt ar profesionālajām slimībām un negadījumu risks ir apdrošināts no dienesta uzsākšanas datuma [..]. Tas iemaksā ar profesionālo darbību nesaistītu risku apdrošināšanas izmaksas līdz 0,1 % apmērā no pamatalgas.

Noteikumos paredz, kādi riski nav apdrošināmi.

2. Maksājамie pabalsti ir šādi:

a) nāves gadījumā:

vienreizējs maksājums turpmāk uzskaitītajām personām, kas vienāds ar pieckārtīgu mirušās personas gada pamatalgu, ko aprēķina, ņemot vērā ikmēneša saņemtās algas lielumu 12 mēnešus pirms nelaimes gadījuma:

- mirušā ierēdņa laulātajam un bērniem saskaņā ar mantojuma tiesībām, kas attiecas uz ierēdņa īpašumu; tomēr dzīvesbiedram izmaksājamās summas lielums ir vismaz 25 % no vienreizējā maksājuma,
- ja nav iepriekšminētās kategorijas personu, pārējiem pēctečiem saskaņā ar mantojuma tiesībām, kas attiecas uz ierēdņa īpašumu,
- ja nav personu, kuras pieskaitāmas jebkurai no abām iepriekšminētajām kategorijām, augšupejošās līnijas radniekiem saskaņā ar mantojuma tiesībām, kas attiecas uz ierēdņa īpašumu,
- ja nav personu, kuras pieskaitāmas jebkurai no trim iepriekšminētajām kategorijām, tad iestādei.

[..]”

8. Atbilstoši Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktam “Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcijā ir jebkurš strīds starp Savienību un jebkuru personu, uz kuru attiecas šie Civildienesta noteikumi, attiecībā uz tādu tiesību aktu likumību, kas nelabvēlīgi ietekmē šādu personu 90. panta 2. punkta izpratnē. Strīdos, kas saistīti ar finansēm, Tiesai ir neierobežota jurisdikcija”.

II – Lietas, kas tiek pārskatīta, priekšvēsture

9. 2008. gada 18. septembrī *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano*, Eiropas Savienības ierēdnis, gāja bojā traģiskos apstākļos, kad viņš bija nosūtīts darbā Eiropas Komisijas delegācijā Rabatā (Maroka).

10. Pēc šīs slepkavības viņa tēvs *Livio Missir Mamachi di Lusignano* savā vārdā un kā viņa dēla mantinieku likumiskais pārstāvis cēla prasību Civildienesta tiesā, prasot, pirmkārt, atcelt Komisijas 2009. gada 3. februāra lēmumu, ar kuru tā ir noraidījusi viņa lūgumu atlīdzināt kaitējumu, kas nodarīts ar viņa dēla slepkavību, un, otrkārt, piespriest Komisijai viņam, kā arī viņa dēla bērniem samaksāt dažādas summas, atlīdzinot materiālo un morālo kaitējumu, ko radījusi minētā slepkavība³.

3 — Tāpat lūgums atlīdzināt zaudējumus neattiecas uz kompensācijām, kas izmaksātas *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* mantiniekiem, pamatojoties uz Civildienesta noteikumiem. Atbilstoši Civildienesta noteikumu 70. panta pirmajai daļai Komisija ir samaksājusi mirušā ierēdņa bērniem mirušā pilnu atalgojumu no 2006. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim. Komisija viņiem samaksāja arī summu EUR 414 308,90 kā pabalstu nāves gadījumā saskaņā ar minēto noteikumu 73. pantu, kā arī summu EUR 76 628,40 laulātā nāves dēļ, pamatojoties uz to X pielikuma 25. pantu. Turklāt Komisija ir atzinusi četriem bērniem no 2007. gada 1. janvāra tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, kas paredzētas Civildienesta noteikumu 80. pantā (EUR 4 376,82 mēnesī) un uz pabalstu izglītībai, kas norādīts Civildienesta noteikumu VII pielikumā (EUR 2 287,19 mēnesī). Turklāt mirušais ierēdnis tika paaugstināts amatā *post mortem* ar atpakaļejošu spēku no 2005. gada 1. septembra, kas tika ņemts vērā, aprēķinot apgādnieka zaudējuma pensiju un pabalstu nāves gadījumā. Visbeidzot ar 2007. gada 14. maija lēmumu Komisija katram bērnam līdz 19 gadu vecumam piešķīra ikmēneša īpašu pabalstu sociālu iemeslu dēļ, kas atbilst pabalstam par apgādājamu bērnu (EUR 1 332,76 mēnesī), un tas notika, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 76. pantu. Ar 2008. gada 4. jūlija lēmumu šī pēdējā minētā summa tika divkārtota no 2008. gada 1. augusta.

11. Šis prasības pieteikums ir balstīts uz to, ka Komisija nav izpildījusi savu pienākumu nodrošināt savu ierēdņu aizsardzību, un ar to tiek prasīts atlīdzināt gan paša mirušajam ierēdnim nodarīto morālo kaitējumu, ko prasītājs prasa mirušā ierēdņa bērnu kā viņa mantinieku vārdā, gan prasītājam un mirušā ierēdņa bērniem kā viņa ģimenes locekļiem nodarītos materiālos zaudējumus un morālo kaitējumu.

12. Attiecībā uz prasību atlīdzināt pašam prasītājam un mirušā ierēdņa bērniem nodarīto kaitējumu Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tā ietilpst tās kompetencē. Tā nolēma, ka Civildienesta tiesai bija jākonstatē, ka tai nav kompetences to izskatīt. Līdz ar to tai tā bija jānodod atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 2. punktam.

13. Attiecībā uz prasību atlīdzināt zaudējumus, kas ierēdnim nodarīti pirms viņa nāves, Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka, kaut arī Civildienesta tiesai ir kompetence to izskatīt, tā to ir nepamatoti noraidījusi kā nepieņemamu, ievērojot prasības un administratīvās sūdzības “savstarpējas atbilstības” prasību. Tā kā attiecībā uz šo prasību tiesvedības stadija neatļāva pieņemt nolēmu par prasību, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Civildienesta tiesai, kurai bija jānodod šī prasības daļa, obligāti bija jākonstatē, ka tajā un Vispārējā tiesā ir iesniegtas lietas ar to pašu priekšmetu.

14. *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* vecāki, viņa bērni, kā arī viņa brālis un māsa pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas, par kuru ir taisīts spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), cēla prasību Vispārējā tiesā piespriet Komisijai atlīdzināt nemateriālo kaitējumu, kas viņiem, pēc viņu apgalvotā, ir nodarīts ar *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* slepkavību⁴.

15. Vispārējā tiesa uzskata, ka līdz ar to Civildienesta tiesai bija jānoraida sava kompetence, lai Vispārējā tiesa varētu lemt par šīm lietām, piemērojot Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otro daļu.

16. Šādos apstākļos, uzskatot, ka tai ir kompetence lemt par visām prasībām, Vispārējā tiesa nolēma nodot lietu kopumā pati sev kā pirmās instances tiesai.

III – Analīze

17. Atbilstoši robežām, ko pārskatīšanas palāta ir noteikusi tās lēmumā par procedūras uzsākšanu, šī analīze būtībā attieksies uz jautājumu, vai Vispārējā tiesa ir apdraudējusi Savienības tiesību vienotību vai konsekveni, nolemjot, ka tai ir kompetence lemt kā pirmās instances tiesai par prasību par Savienības ārpuslīgumisko atbildību, pamatojoties uz to, ka iestāde nav izpildījusi savu pienākumu nodrošināt tās ierēdņu aizsardzību, ko cēlušas trešās personas kā mirušā ierēdņa mantinieki, kā arī kā šāda ierēdņa ģimenes locekļi un ar ko tiek prasīta pašam ierēdnim nodarītā morālā kaitējuma, kā arī materiālā un morālā kaitējuma, kas ir nodarīts prasītājiem personīgi, atlīdzināšana.

4 — Lieta *Missir Mamachi di Lusignano* u.c./Komisija (T-494/11). Vispārējā tiesa apturēja šo lietu līdz brīdim, kad lietā T-401/11 tiks taisīts spriedums. Tā kā Tiesa nolēma pārskatīt minēto spriedumu, Vispārējā tiesa ar 2014. gada 24. oktobra rīkojumu no jauna apturēja šo lietu līdz Tiesas sprieduma taisīšanai.

18. Saskaņā ar pārskatīšanas procedūru vispirms ir jāpārbauda, vai Vispārējās tiesas spriedumā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā⁵. Tikai tad, ja tiek izdarīts šāds konstatējums, ir jāķeras, otrkārt, pie jautājuma, vai Vispārējās tiesas izdarīta kļūdaina interpretācija apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenču⁶.

A – Par iespējamo Vispārējās tiesas kļūdu tiesību piemērošanā

1. Ievada apsvērumi

19. Ievadā, pirmkārt, ir jānosaka dažādi kaitējuma veidi, kuru atlīdzināšana tiek prasīta, kā arī, kādā statusā prasītājs darbojas attiecībā uz katru no tiem, un, otrkārt, piemērojamās tiesību normas.

20. Pirmkārt, attiecībā uz kaitējumu klasifikāciju es piekrītu Vispārējās tiesas izdarītajai klasifikācijai, pamatojoties uz dalībvalstu tiesībām kopējiem vispārējiem principiem ārpuslīgumiskās atbildības jomā⁷. Atbilstoši šai klasifikācijai atbildīgā persona vispārīgi var atlīdzināt trīs kaitējuma veidus, tas ir:

- *pašam upurim nodarīts morālais kaitējums* ar morālajām ciešanām pirms viņa nāves, ja ir pierādīts, ka viņš to apzinājās;
- *upura tuviniekiem nodarīts materiāls kaitējums*, kas ir atkarīgs no ienākumiem, ko viņi guva no aizgājēja;
- *upura tuviniekiem nodarīts morālais kaitējums* īpašās pieķeršanās upurim dēļ.

21. Prasītāja formulētie prasījumi ietilpst šajā klasifikācijā, un pieņēmumi, uz kuriem Vispārējā tiesa ir izlēmusi pamatoties sava sprieduma 42. punktā, tādējādi arī šķiet pamatoti:

- morālo kaitējumu *ex haerede*, tas ir, to, kas *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* ir nodarīts pirms viņa nāves, prasa viņa mantinieki šādā statusā, nevis paši savā vārdā. Tas atbilst iepriekšējā punktā konstatētajai pirmajai kaitējuma kategorijai;
- divus pārējos kaitējuma veidus, kuru atlīdzināšana tiek prasīta, tas ir, pirmkārt, materiālo kaitējumu bērniem un, otrkārt, morālo kaitējumu *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērniem un tēvam, ir prasījis prasītājs un viņa mazbērni paši savā vārdā neatkarīgi no viņu statusa kā mantiniekiem. Tas attiecīgi atbilst iepriekšējā punktā konstatētajai otrajai un trešajai kaitējuma kategorijai.

22. Otrkārt, attiecībā uz piemērojamo tiesību normu noteikšanu es atgādināšu, ka Tiesa un Vispārējā tiesa abas īstenoja kompetenci, kas LESD 270. pantā tika paredzēta brīdī, kad tika veidota Eiropas veidošanas vēsture.

23. Tomēr kopš Padomes 2004. gada 2. novembra Lēmuma 2004/752/EK, Euratom, ar ko izveido Eiropas Savienības Civildienesta tiesu⁸, I pielikuma 1. punktā tā turpmāk tiek piešķirta Civildienesta tiesai.

5 — Atbilstoši Tiesas Reglamenta 193. panta 4. punktam pārskatīšanas palāta izlemj, “vai ir jāpārskata Vispārējās tiesas nolēmums”. Tomēr šajā tiesību normā ir precizēts, ka “lēmumā pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu *norāda vienīgi jautājumus, uz kuriem attiecas pārskatīšana*” (mans izcēlums). Minētā reglamenta 195. panta 4. punktā ir apstiprināts, ka pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par pārskatīšanu, pārskatīšanas palāta “pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās lemj par lietas būtību”.

6 — Skat. šajā ziņā spriedumus *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 25. punkts); *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 24. punkts), kā arī Komisija/*Strack*, pārskatīšana (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 25. punkts).

7 — 40. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

8 — OV L 333, 7. lpp.

24. Šim LESD 270. pantam ir galvenā nozīme, jo tajā ir precizēts, ka kompetence attiecībā uz strīdiem starp Savienību un tās darbiniekiem tiek īstenota, ievērojot “ierobežojumus un nosacījumus, ko paredz Civildienesta noteikumi”.

25. Atbilstoši minēto noteikumu 91. panta 1. punktam Civildienesta tiesas kompetencē ir “jebkurš strīds starp Savienību un jebkuru personu, uz kuru attiecas šie Civildienesta noteikumi, attiecībā uz tādu tiesību aktu likumību, kas nelabvēlīgi ietekmē šādu personu 90. panta 2. punkta izpratnē”.

26. No šiem ievada apsvērumiem izriet, ka atbilde uz to, kā ir jāsadala zaudējumu atlīdzināšanas kompetence, noteikti ir atrodamā šo abu tiesību normu – LESD 270. panta un Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punkta – interpretācijā, ciktāl Savienības tiesu sistēma paredz, ka “vienas tiesas kompetence lemt par prasību obligāti izslēdz pārēj[o] ties[u] kompetenci” [neoficiāls tulkojums]⁹.

2. Civildienesta tiesas kompetences apjoms

27. Tātad Civildienesta tiesas kompetencē ir “jebkurš strīds starp Savienību un *jebkuru personu, uz kuru attiecas šie Civildienesta noteikumi*, attiecībā uz tādu tiesību aktu likumību, kas nelabvēlīgi ietekmē šādu personu [Civildienesta noteikumu] 90. panta 2. punkta izpratnē”¹⁰.

28. Ierēdņa nāves gadījumā Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punktā ir garantēts maksājums, kas vienāds ar pieckārtīgu viņa gada pamatalgu (ko aprēķina, ņemot vērā ikmēneša saņemtās algas lielumu 12 mēnešus pirms nelaimes gadījuma).

29. Atbilstoši šai tiesību normai minētais maksājums tiek piešķirts mirušā ierēdņa laulātajam un bērniem vai, ja to nav, “pārējiem pēctečiem saskaņā ar mantojuma tiesībām, kas attiecas uz ierēdņa īpašumu”. Ja nav “pēcteču”, tiesību normā ir precizēts vēl, ka maksājums tad ir jāizmaksā “augšupejošās līnijas radniekiem saskaņā ar mantojuma tiesībām, kas attiecas uz ierēdņa īpašumu”¹¹.

30. Kā Tiesa jau ir konstatējusi, Civildienesta noteikumu mērķis ir “regulēt Eiropas iestāžu un tās ierēdņu tiesiskās attiecības, nosakot virkni savstarpēju tiesību un pienākumu un atzīstot *noteiktiem ierēdņa ģimenes locekļiem* tiesības, uz kurām viņi var atsaukties [Savienībā]”¹².

31. Tātad neapstrīdami no Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta teksta izriet, ka gan ierēdņa lejupejošie, gan augšupejošie mantinieki ir *norādīti* Civildienesta noteikumos, tas ir, izmantojot izteikumu, ko Komisija ir izmantojusi savos apsvērumos, ir tajos “tieši ņemti vērā”¹³.

32. Atbilstoši Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktam tātad Civildienesta tiesai ir kompetence lemt par “jebkur[u] strīd[u] starp Savienību un [vienu no šīm] person[ām]” un par iecelējinstītūcijas tai nelabvēlīgo aktu (kā, piemēram, lēmumu par zaudējumu atlīdzību pēc ierēdņa nāves).

33. Vispārējā tiesa tomēr noraidīja šo apgalvojumu, ko tajā aizstāvēja Komisija, šādu divu iemeslu dēļ:

— pirmkārt, šī interpretācija “atkal pakārto Savienības līgumiskās atbildības kopējo tiesību procesuālo īstenošanu ierēdņu sociālā nodrošinājuma [īpašajām] tiesībām, kas ir paredzētas Civildienesta noteikumos[, kaut arī nav] derīga iemesla, lai [Civildienesta tiesas izņēmuma kompetencei] attiecībā uz ierēdņiem būtu priekšroka [tādējādi] attiecībā uz Vispārējās tiesas vispārējo

9 — Rikožums Komisija/*IAMA Consulting* (C-517/03, EU:C:2004:326, 15. punkts).

10 — Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punkts. Mans izcēlums.

11 — Ja nav šīs kategorijas personu, maksājums tiek pārskaitīts pašai iestādei.

12 — Spriedums *Johannes* (C-430/97, EU:C:1999:293, 19. punkts). Mans izcēlums.

13 — Skat. Komisijas iesniegto rakstveida apsvērumu 17. punktu.

kompetenci izskatīt visas lietas par Savienības atbildību”¹⁴. Šis konstatējums ir vēl pārliecinošāks it īpaši tadēļ, ka pamatlietā nav runa par “Komisijas [pienākumu] maksāt garantētos civildienesta pabalstus, kas turklāt jau ir pārskaitīti ieinteresētajām personām, bet [par] tās [iespējamo pienākumu] kompensēt visu apgalvoto materiālo un morālo kaitējumu”¹⁵;

— otrkārt, “pieņemot, ka Komisijas argumentācija ir piemērojama *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* četru bērnu gadījumā, prasītāja *Livio Missir Mamachi di Lusignano* paša, kas nav tiesību pārņēmējs [minēto] noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunkta nozīmē, gadījumā tā nav piemērojama, jo ir bērni”¹⁶.

34. Šādi lemjot, manuprāt, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot piemērojamās tiesību normas.

35. Pirmkārt, otrais arguments nav atbilstošs, nosakot kompetento tiesu. Šajā lietā uzskaitījums Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punktā nevis palīdz noteikt, kam ir šajā tiesību normā paredzētās tiesības, bet ir tikai *piesaistes faktors* Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktā definētajam kompetences kritērijam. Šajos precīzajos ietvaros tas, ka mirušajam ierēdnim ir bērni, neizslēdz to, ka augšupējie un lejupējie mantinieki ir arī “Civildienesta noteikumos norādītās personas” atbilstoši izteikumam minēto noteikumu 91. panta 1. punktā.

36. Otrkārt, runa nav par to, ka “Savienības līgumiskās atbildības kopējo tiesību procesuāl[ā] īstenošan[ā] [tiktu pakārtota] ierēdņu sociālā nodrošinājuma [īpašajām] tiesībām, kas ir paredzētas [minētajos] noteikumos”, bet vienīgi par kompetentās tiesas noteikšanu, lai lemtu par prasību, kas saistībā ar Savienības atbildību nav neatkarīga no Civildienesta noteikumos paredzētās atlīdzības.

37. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, ierēdnim ir jābūt iespējai saņemt pilnīgu atlīdzību¹⁷. Tādējādi viņam ir tiesības “pieprasīt *papildu* atlīdzību, ja iestāde atbilstoši kopējām tiesībām ir atbildīga par negadījumu, un [ja] Civildienesta noteikumos noteiktās sistēmas pabalsti nav pietiekami, lai nodrošinātu radītā kaitējuma pilnīgu atlīdzību”¹⁸.

38. Atsauksšanās uz “kopējām tiesībām” šajā spriedumā norāda tikai uz ārpuslīgumiskās atbildības noteikumiem. [Šis] izteikums norāda uz to, kas ir “parasti piemērojams visos gadījumos, kas nav izņēmumi”, tas ir, “vispārīgu normu, kas tad, ja nav īpaša teksta vai īpašas atkāpes regulē noteikta veida gadījumus”¹⁹. Šajā gadījumā ārpuslīgumiskās atbildības tiesības tādā ir kaitējuma atlīdzināšanas *kopējās tiesības* pretēji Civildienesta noteikumiem, kas ir “īpaši noteikumi”, kuros ir paredzēts specifisks zaudējumu atlīdzināšanas režīms.

39. Pretēji tam, ko Vispārējā tiesa ir norādījusi sava sprieduma 54.–58. punktā, Tiesa spriedumā *Leussink*/Komisija (169/83 un 136/84, EU:C:1986:371) vienīgi atzina tiesības uz papildu kompensāciju, no kā nevar secināt nekādus argumentus par Savienības tiesu kompetenci. Šajā lietā šis jautājums neradās, jo spriedums tika taisīts laikā, kad Tiesa bija vienīgā eksistējošā tiesa.

14 — 63. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

15 — 64. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

16 — 62. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

17 — Spriedums *Lucaccioni*/Komisija (C-257/98 P, EU:C:1999:402, 22. punkts).

18 — Spriedums *Leussink*/Komisija (169/83 un 136/84, EU:C:1986:371, 13. punkts), mans izcēlums. Skat. arī spriedumu *Lucaccioni*/Komisija (C-257/98 P, EU:C:1999:402, 22. punkts).

19 — Cornu, G. (dir.), *Vocabulaire juridique*, Presses universitaires de France (PUF), 7. izd., 1988. Pirmā definīcija ir atrodama pie vārda “kopējs” un otrā – pie vārda “galvenais”. Šajā izdevumā pie izteiciena “kopējas tiesības” ir norāde uz vārdu “kopējs”, pie kura savukārt ir norāde uz vārdu “galvenais”. “Kopējās tiesības” var tikt definētas arī kā “tiesību normas, kas parasti ir piemērojamas privāttiesībās” (definīcija no *Lexique de termes juridiques*, Dalloz, 5. izd., 1981).

40. Savukārt, kaut arī Civildienesta tiesa vēl nepastāvēja sprieduma *Lucaccioni*/Komisija (C-257/98 P, EU:C:1999:402) pasludināšanas dienā, jurisdikcijas noteikumi var tikt secināti no iztirzājuma, ko Tiesa velta attiecībām starp sadali Civildienesta noteikumos, no vienas puses, un papildu atlīdzību, kas jāmaksā, pamatojoties uz “kopējām tiesībām” par ārpuslīgumisko atbildību, no otras puses.

41. Šajā spriedumā Tiesa vispirms ir nospriedusi, ka vienotas atlīdzināšanas sistēma, kas paredzēta Civildienesta noteikumu 73. pantā, un tā, kas ir regulēta LESD 340. pantā, nav neatkarīgas²⁰. Turpinājumā no šī pieņēmuma un no vajadzības ierēdnim saņemt pilnīgu atlīdzību tā secināja, ka maksājumi, kas saņemti atbilstoši Civildienesta noteikumu 73. pantam, ir jāņem vērā kompetentajai tiesai, lai novērtētu atlīdzināmo kaitējumu ierēdņa celtas prasības par zaudējumu atlīdzību ietvaros, pamatojoties uz kļūdu, kas rada iestādes, kura to nodarbina, atbildību²¹.

42. Citiem vārdiem sakot, atbilstoši šai Tiesas judikatūrai, kas var tikt uzskatīta par pastāvīgu, nevar izslēgt “ierēdņa un viņa [mantinieku] tiesības pieprasīt papildu atlīdzību, ja [iestāde] saskaņā ar [kopējām] tiesībām [par ārpuslīgumisko atbildību] [...] tiek atzīta par atbildīgu par attiecīgā ierēdņa nelaimes gadījumu [...] un ja Civildienesta noteikumu sistēmas pabalsti nav pietiekami, lai nodrošinātu pilnīgu nodarītā kaitējuma atlīdzību”²².

43. Tā kā ir runa par “papildu” maksājumu un divas atlīdzības sistēmas nav neatkarīgas, un maksājumi, kas tiek saņemti atbilstoši Civildienesta noteikumiem, ir jāņem vērā, lai noteiktu kaitējumu, kas ir jāatlīdzina, pamatojoties uz LESD 340. pantu, par papildu atlīdzību noteikti lemj tā tiesa, kurai ir kompetence attiecībā uz prioritāro atlīdzību²³.

44. Šajā ziņā es norādu, ka ģenerāladvokāts sers G. Slinns [*G. Slynn*] savos secinājumos apvienotajās lietās *Leussink*/Komisija (169/83 un 136/84, EU:C:1986:265) jau ir runājis par “*atlikušo kompetenci*, lai vajadzības gadījumā nodrošinātu *papildu* summu samaksu, atlīdzinot nodarīto kaitējumu”²⁴.

45. Tā kā papildu atlīdzība atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tiek regulēta kopējās tiesībās par ārpuslīgumisko atbildību, prioritāra atlīdzība noteikti ir tā, kas ir paredzēta Civildienesta noteikumos.

46. Šāds secinājums šodien ir jāizdara vēl jo vairāk tādēļ, ka Savienības likumdevējs piešķīra tiesības uz prioritāru atlīdzību *specializētai tiesai* LES 19. panta izpratnē, kuras kompetence ir atkarīga no prasītāja statusa (kuram ir jābūt norādītam Civildienesta noteikumos).

47. Turklāt kompetences noteikumi, ko es atbalstu, atbilst ne tikai loģikai, bet arī tiesvedības ekonomijas interesēm, ko Tiesa ir atzinusi rīkojumā Komisija/*IAMA Consulting*²⁵.

48. Tāpat kā “Savienības tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā kompetence pieņemt nolēmumu par [pamatprasību] ietver arī kompetences pastāvēšanu attiecībā uz jebkuru pretprasību, kas ir iesniegta tajā pašā tiesvedībā, kura izriet no tā paša tiesību akta vai faktiem, kuri veido prasības priekšmetu”²⁶, kompetence lemt par prioritāru prasību ietver kompetenci lemt par jebkuru papildu prasību, kas izriet no tā paša tiesību aktu vai tiem pašiem faktiem.

20 — 21. punkts.

21 — 23. punkts.

22 — Spriedums *Leussink*/Komisija (169/83 un 136/84, EU:C:1986:371, 13. punkts), mans izcēlums.

23 — Prioritāra atlīdzība ir pretēja papildu atlīdzībai. Šie divi atlīdzības veidi, kopā ņemot, nodrošina pilnīgu atlīdzību. Es dodu priekšroku nosaukumam “prioritāra atlīdzība”, nevis izteikumam “galvenā atlīdzība”, jo pēdējais minētais ierosina nošķirt divus atlīdzības veidus, pamatojoties uz summām, kas nav pieļaujams.

24 — Mans izcēlums (Krājuma 2814. lpp.). Jāprecizē, ka šī daļa attiecas uz pašam ierēdnim nodarīto kaitējumu. Ja tas tā ir, ģenerāladvokāts sers G. Slinns apgalvo arī, ka ir pieņemama prasība, ko vienlaikus iesniedzis ierēdņa laulātais un bērni (Krājuma 2818. lpp.).

25 — C-517/03, EU:C:2004:326.

26 — Turpat (17. punkts).

49. Tas, ka šajā strīdā izteiktās prasības attiecas tikai uz papildu maksājumiem, neko nemaina pamatojumā. Kompetentā tiesa nevar būt atšķirīga atkarībā no tā, vai prasība ietver tikai vienu prasību (ko es kvalificēju kā prioritāru) vai, tieši otrādi, tikai vienu vai arī divas papildu prasības. Vispārējā tiesa turklāt to ir netieši atzinusi, jo tā atzīst, ka mirušā ierēdņa vārdā izteiktā prasība, kas tomēr attiecas tikai uz personīgo morālo kaitējumu, *kas nav minēts Civildienesta noteikumos* un kas tātad tiek regulēts tiesībās par ārpuslīgumisko atbildību, tomēr ietilpst Civildienesta tiesas kompetencē²⁷.

50. Nospriežot, ka “tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, vienīgais juridiskais pamats, kas noteikts LESD 268. un 270. pantā, Tiesas statūtu I pielikuma 1. pantā un Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantā, liek secināt, ka miruša ierēdņa tuviniekiem ir noteikti jāceļ divas prasības, viena – Civildienesta tiesā, bet otra – Vispārējā tiesā, ar kuru viņi pārņem attiecīgā ierēdņa tiesības vai prasa kompensēt materiālu vai morālu kaitējumu, kas viņiem ir personīgs”²⁸, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot un piemērojot minētās tiesību normas.

51. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, nav jāpārbauda papildu iztīrījumi, ko Vispārējā tiesa velta jautājumam par procesuālās pārklšanās atrisināšanu, kas tai šķita, ka tā ir konstatējusi.

52. Tā kā šie Vispārējās tiesas iztīrījumi bija balstīti uz kļūdainu pieņēmumu, ka Civildienesta tiesa ir kompetenta attiecībā uz visām prasītāja celtajām prasībām, tajos *ipso facto* ir pieļauta šī kļūda tiesību piemērošanā.

53. Atbilstoši LESD 256. panta 2. punktam vēl ir jānosaka, vai šī kļūda tiesību piemērošanā attiecībā uz LESD 268. un 270. panta, Tiesas statūtu I pielikuma 1. panta un Civildienesta noteikumu 91. panta interpretāciju un piemērošanu apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekveci.

B – Par Savienības tiesību vienotības vai konsekvences apdraudēšanu

1. Novērtējuma kritēriji

54. Trīs pārskatīšanas spriedumi, ko Tiesa šobrīd ir taisījusi, ļauj identificēt četrus vērtējuma kritērijus, kas ir noderīgi, lai noteiktu iespējamo Savienības tiesību vienotības un konsekvences apdraudēšanu:

- Vispārējās tiesas spriedums varētu kļūst par precedentu turpmākām lietām²⁹;
- Vispārējā tiesa ir atkāpusies no Tiesas pastāvīgās judikatūras³⁰;
- Vispārējās tiesas kļūdas attiecas uz jēdzienu, kas neattiecas tikai uz civildienesta tiesībām, bet kas ir neatkarīgi piemērojams attiecīgajā jomā³¹, un
- tiesību normām vai principiem, ko Vispārējā tiesa nav ievērojusi, ir svarīga nozīme Savienības tiesību sistēmā³².

27 — 65. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

28 — Turpat.

29 — Spriedumi *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 62. punkts), kā arī *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 50. punkts).

30 — Spriedumi *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 63. punkts), kā arī *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 51. punkts).

31 — Spriedumi *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 64. punkts), kā arī *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 52. punkts).

32 — Spriedumi *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 65. punkts), kā arī *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 53. punkts).

55. Šie kritēriji, kas var tikt aplūkoti “kopumā”³³, nav kumulatīvi, un tātad tie visi obligāti nav jāizpilda, lai tiktu konstatēta Savienības tiesību vienotības un konsekves apdraudēšana³⁴. Pati Tiesa pārskatīšanas spriedumā Komisija/*Strack*³⁵ uzskatīja, ka iepriekš uzskaitīto otrā un ceturtā kritērija izpilde ir pietiekama, lai būtu Savienības tiesību vienotības un konsekves apdraudēšana.

2. Vērtējums

56. Piemērojot un interpretējot līguma normas, Tiesas statūtu I pielikumu un Civildienesta noteikumus, ko tā ir izmantojusi, Vispārējā tiesa atkāpās no ierēdņa un tā ģimenes locekļu tiesību sekām pieprasīt papildu atlīdzību, ja iestāde atbilstoši kopējām tiesībām par ārpuslīgumisko atbildību ir atbildīga par negadījumu un ja Civildienesta noteikumos noteiktās sistēmas pabalsti nav pietiekami, lai nodrošinātu radītā kaitējuma pilnīgu atlīdzību.

57. Precīzāk, Vispārējā tiesa nav pareizi novērtējusi šīs sekas, nospriežot, ka miruša ierēdņa tuviniekiem ir noteikti jāceļ divas prasības, viena – Civildienesta tiesā, bet otra – Vispārējā tiesā, ar kuru viņi pārņem attiecīgā ierēdņa tiesības vai prasa kompensēt materiālu vai morālu kaitējumu, kas viņiem ir personīgs. Šādi lemјot, manuprāt, Vispārējā tiesa ir apdraudējusi Savienības tiesību vienotību un konsekveni šādu triju iemeslu dēļ.

a) Pārkāptajām tiesību normām ir svarīga nozīme Savienības tiesību sistēmā (iepriekš minētais ceturtais kritērijs)

58. Aplūkojamās tiesību normas ir īpaši svarīgas Savienības tiesībām.

59. Kā Tiesa jau ir norādījusi pārskatīšanas spriedumā *M/EMA*, “it īpaši Tiesas statūti un to pielikums ir daļa no primārajām tiesībām”³⁶.

60. Šajā lietā Vispārējās tiesas kļūda tiesību piemērošanā attiecas uz LESD 268. un 270. panta, Tiesas statūtu I pielikuma 1. panta un Civildienesta noteikumu 91. panta interpretāciju un piemērošanu.

61. Šie noteikumi ir ne tikai primāro tiesību daļa (izņemot Civildienesta noteikumu 91. pantu), bet kopumā tie turklāt piedalās Savienības tiesību sistēmas struktūras definīcijā, ierobežojot Civildienesta tiesas un attiecīgi citu tiesu kompetenci.

62. Tiesību normas, kurās ir definēta šī tiesu sistēmas struktūra, palīdz izveidot “tiesu aparātu, kas ir piemērots Eiropas Savienības raksturam, kas ir konsekvents, efektīvs un pieejams visām tiesīgajām personām”³⁷, kas noteikti ir viena no “tiesiskas valsts” sastāvdaļām, pamatvērtība, uz kuru balstās Savienība saskaņā ar LES 2. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu³⁸.

33 — Spriedums *M/EMA*, pārskatīšana (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 66. punkts).

34 — “Četri apsvērumi, uz kuriem Tiesa ir balstījusies, konstatējot, ka divu [...] procesuālo noteikumu pārkāpums ir “apdraudējis [Savienības] tiesību vienotību un konsekveni”, nav ne minimāli, ne visaptveroši” (ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] viedoklis lietā *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, 70. punkts).

35 — C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570.

36 — C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, 65. punkts.

37 — Šī definīcija atbilst mērķim, ko Kovar, R., izvirzīja Savienības tiesību sistēmas struktūras reorganizācijai pēc Nicas līguma (“La réorganisation de l’architecture juridictionnelle de l’Union”, no: Dony, M., un Bribosia, E. (izd.), *L’avenir du système juridictionnel de l’Union européenne*, Briseles universitātes izdevumi, Brisele, 2002, 33.–48. lpp., it īpaši 35. punkts).

38 — Tam neietekmējot tā nozīmīgumu, es norādu, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartā tiesiska valsts tiek uzskatīta nevis par vērtību, bet par principu.

63. Šajā ziņā, kaut arī es uzskatīju, pārbaudot Vispārējās tiesas pieļautu kļūdu tiesību piemērošanā, ka nav jāpārbauda papildu iztīrījumi, ko Vispārējā tiesa velta jautājumam par procesuālās pārklāšanās atrisināšanu, ko tai šķita, ka tā ir konstatējusi, tomēr es uzskatu, ka noteikums par savas kompetences paplašināšanu, tāpat kā tā piemērošanu apelācijas tiesvedībā, kas tajā ir ierosināta, arī apdraud Savienības tiesību vienotību, kas padara smagāku Savienības tiesību sistēmas struktūras, kas ir paredzēta līgumos, neievērošanu.

64. Šie iztīrījumi, vienošanās par kompetenci, kas no tiem izriet, kā arī sekas, ko Vispārējā tiesa no tā secina apelācijas tiesvedības rezultātā, veido tādu tiesību normu pārkāpumu, kam ir īpaša nozīme Savienības tiesību sistēmā, jo tās definē kompetences sadali starp Savienības tiesām un īpašo apelācijas mehānismu.

b) Vispārējā tiesa ir atkāpusies no Tiesas pastāvīgās judikatūras (iepriekš minētais otrais kritērijs)

65. Apstiprinot procesuālās pārklāšanās principu, Vispārējā tiesa apdraud Savienības tiesību vienotību, atkāpjoties no Tiesas pastāvīgas judikatūras.

66. Kā tas izriet no manā analizē atgādinātās judikatūras attiecībā uz Civildienesta tiesas kompetences apjomu, ja prasība par papildu atlīdzību, neietilpst administratīvajā jomā un kļūst strīdīga, ne tikai vienotas atlīdzināšanas sistēma, kas paredzēta Civildienesta noteikumu 73. pantā, un tā, kas ir regulēta LESD 340. pantā, nav neatkarīga³⁹, bet turklāt vienas no tiesām kompetence lemt par prasību obligāti izslēdz otras kompetenci⁴⁰.

c) Vispārējās tiesas spriedums var būt precedents turpmākajām lietām (minētais pirmais kritērijs)

67. Pakārtoti Vispārējās tiesas spriedums var būt precedents turpmākajām lietām, jo ar to tiek ieviests vispārīgas kompetences noteikums tai par labu uz Civildienesta tiesas kompetences rēķina.

68. Visu šo iemeslu dēļ, es apgalvoju, ka ar savu spriedumu *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625) Vispārējā tiesa apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci.

IV – Pārskatīšanas sekas

69. Tiesas statūtu 62.b panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka, ja Tiesa konstatē, ka Vispārējās tiesas lēmums apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci, tā lietu nodod atkārtotai izskatīšanai Vispārējai tiesai, kam ir saistoši Tiesas konstatētie tiesību jautājumi. Turklāt, nododot lietu, Tiesa var norādīt tās Vispārējās tiesas nolēmuma sekas, kuras attiecībā uz tiesvedībā iesaistītajām pusēm jāuzskata par galīgām. Izņēmuma gadījumā Tiesa, ja, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātu, lietas iznākuma pamatā ir konstatētie fakti, uz kuriem pamatojas Vispārējās tiesas nolēmums, var pieņemt galīgo lēmumu.

70. Jautājums par pārskatīšanas sekām nekad nav vienkāršs. Tas ir vēl sarežģītāks šajā gadījumā, jo pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas, par kuru ir taisīts spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), ir ierosināta otra lieta par to pašu strīdīgo faktu sekām, daļēji piedaloties tiem pašiem prasītājiem (lieta T-494/11, *Missir Mamachi di Lusignano* u.c./Komisija). Kaut arī šī otrā lieta neattiecas uz pārskatīšanu tiešā nozīmē, pilnības dēļ es apsvēršu šo divu lietu iespējamās procesuālās sekas.

39 — Spriedums *Lucaccioni*/Komisija (C-257/98 P, EU:C:1999:402, 21. punkts).

40 — Rikojums *Komisija/IAMA Consulting* (C-517/03, EU:C:2004:326, 15. punkts).

A – Pārskatīšanas sekas *stricto sensu*

71. Pēc Tiesas domām no Tiesas statūtu 62.b panta izriet, ka “[tā] nevar tikai konstatēt apdraudējumu Kopienu tiesību vienotībai un/vai konsekvencei, nenosakot sekas, kādas izriet no šīs konstatācijas attiecībā uz konkrēto strīdu”⁴¹.

72. Tādējādi, pirmkārt, ir jāatceļ spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), jo Vispārējā tiesa pēc savas iniciatīvas ir konstatējusi, ka Civildienesta tiesai nav kompetences izskatīt prasību par paša prasītāja un *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērnu personīgā kaitējuma, gan materiāla, gan morāla, atlīdzināšanu un nodot šo prasības daļu Vispārējai tiesai, lai tā kā pirmās instances tiesa to izskatītu.

73. Ir jāatceļ arī spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), jo Vispārējā tiesa ir nolēmusi, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, kad miruša ierēdņa vai darbinieka bērni, gan kā tiesību pārņēmēji, gan savā pašu vārdā un *jure proprio*, prasa atlīdzināt dažādus kaitējumus, ko izraisījis viens akts, viņi var likumīgi šīs prasības apvienot, ceļot vienu vienīgu prasību Vispārējā tiesa.

74. Otrkārt, ir svarīgi pārbaudīt, kas ir jādara ar prasītāja apelācijas sūdzību.

75. Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītājs ir pamatojis savu apelācijas sūdzību uz trim pamatiem. Pirmais pamats attiecas uz kļūdu tiesību piemērošanā, ko ir pieļāvusi Civildienesta tiesa, akceptējot Komisijas iebildi par nepieņemamību un nospriežot, ka prasība par *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* un viņa bērniem nodarītā morālā kaitējuma atlīdzību ir nepieņemama. Ar otro pamatu prasītāja pārmet Civildienesta tiesai, ka par kaitējumu radošo notikumu tā ir ierobežojusi Komisijas atbildību līdz 40%. Ar trešo pamatu prasītājs visbeidzot apgalvo, ka Civildienesta tiesa ir kļūdaini pieļāvusi, ka, ņemot vērā civildienesta pabalstus, kas ir atzīti par labu *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērniem, Komisija ir pilnībā atlīdzinājusi nodarīto kaitējumu. Sekojot šai loģikai, Vispārējā tiesa ierobežoja minētās apelācijas sūdzības pārbaudi tikai attiecībā uz kompetences jomu, ko tā iepriekš ir atzinusi Civildienesta tiesai (tas ir, prasība atlīdzināt morālo kaitējumu *ex haerede*, kas *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* nodarīts pirms viņa nāves), uzskatot, ka citas prasības ietilpst tās pašas kompetencē⁴².

76. Šajos stingri ierobežotajos ietvaros pirmais pamats tika pieņemts. Tas nozīmē, ka Civildienesta tiesas spriedums tika atcelts, ciktāl ar to ir apmierināts Komisijas pirmais iebildums par nepieņemamību⁴³.

77. Uzskatot, ka jautājums ir gatavs iztiesāšanai, Vispārējā tiesa, kā tas ir atļauts Tiesas statūtu I pielikuma 13. panta 1. punktā, pati veica šī pirmā iebilduma par nepieņemamību analīzi un atzina to par nepamatotu.

78. Tā kā šis jautājums netika pārskatīts, es uzskatu, ka tas, kā Vispārējā tiesa atcēla un analizēja Komisijas Civildienesta tiesā iesniegto iebildumu par nepieņemamību, ir jāuzskata par galīgu.

79. Pēc tam Vispārējā tiesa uzskatīja, ka attiecībā uz citiem iebildumiem par nepieņemamību, ko ir izvirzījusi Komisija, lieta nav gatava iztiesāšanai⁴⁴.

41 — Spriedumi *Arango Jaramillo* u.c./EIB, pārskatīšana (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, 57. punkts), kā arī Komisija/*Strack*, pārskatīšana (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 62. punkts).

42 — 80. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

43 — 98. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

44 — 113. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

80. Tomēr tiek uzskatīts, ka tas, ka lietas nodošana Civildienesta tiesai nav pamatota, jo tai nebija citas izvēles, kā no tās atteikties par labu Vispārējai tiesai, piemērojot Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otro daļu (lieta F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija un lieta T-494/11 *Missir Mamachi di Lusignano* u.c./Komisija, kam, pēc tās domām, ir tāds pats priekšmets)⁴⁵.

81. Ja Tiesa piekrīt manai piemērojamo tiesību normu analīzei, tā apstiprinās Civildienesta tiesas ekskluzīvo kompetenci lemt par prasītāja, tāpat kā mirušā ierēdņa bērnu, ko viņš pārstāv, pamatlietā iesniegto prasību, kas ir “Civildienesta noteikumos norādītās personas” atbilstoši izteikumam minēto noteikumu 91. panta 1. punktā.

82. Šādos apstākļos tātad ir jāatceļ arī spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), jo Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka tai kā pirmās instances tiesai ir jāizskata citi Komisijas iesniegtie iebildumi par nepieņemamību tā vietā, lai nodotu šo strīdus daļu Civildienesta tiesai.

83. Visbeidzot man ir jāpievēršas jautājumam par prasītāja izvirzītā otrā un trešā pamata tā apelācijas sūdzībai Vispārējā tiesā atbalstam likteni.

84. Spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625) ir nospriests atcelt Civildienesta tiesas spriedumu pilnībā, pamatojoties tikai uz kompetences jautājumiem, kas ir izvirzīti pēc savas iniciatīvas un uz pirmo izvirzīto pamatu būtībā par to, ka Civildienesta tiesa ir nepareizi piemērojusi procesuālo noteikumu par administratīvās sūdzības un prasības tiesā atbilstību. Līdz ar to citi pamati netika aplūkoti.

85. Pretēji tam, ko norāda ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] saistībā ar lietu C-579/12 RX-II, diemžēl es nevaru apstiprināt, ka “nav vajadzības nedz konstatēt faktus, nedz noturēt papildu juridiskas debates, kas attaisnotu lietas nosūtīšanu Vispārējai tiesai”⁴⁶.

86. Pretēji tam, kas ir paredzēts Tiesas statūtu 62.b panta pirmās daļas pēdējā teikumā, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātu, lietas iznākuma pamatā nav konstatētie fakti, uz kuriem pamatojas Vispārējās tiesas nolēmums.

87. Kaut arī šīs lietas pamatā ir īpaši sāpīgi apstākļi un kopš lietas uzsākšanas ir pagājis laiks, esmu spiests piedāvāt Tiesai nodot lietu jaunai izskatīšanai Vispārējai tiesai. Tai ir kompetence lemt kā apelācijas tiesai par prasītāja izvirzīto otro un trešo pamatu, pirms lieta tiek pārsūtīta savukārt Civildienesta tiesai.

88. Atbilstoši piedāvātajai procesuālo noteikumu interpretācijai tai ir jālemj katrā ziņā par pārējiem iebildumiem par nepieņemamību, ko izvirzījusi Komisija *ab initio* un ko pati Vispārējā tiesa uzskatīja par tādiem, kas nav gatavi izskatīšanai⁴⁷. Turklāt vajadzības gadījumā [gadījumā, ja ir kļūdas tiesību piemērošanā, ko ir konstatējusi Vispārējā tiesa, pārbaudot otro un trešo pamatu,] tai ir jāpārskata savs spriedums, ievērojot šos divus spriedumus, ko Vispārēja tiesa ir taisījusi lietā T-401/11 P.

89. Tomēr es nevaru nepievērsties lietai *Missir Mamachi di Lusignano* u.c./Komisija (T-494/11).

45 — 114.–117. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

46 — Viedoklis Komisija/*Strack*, pārskatīšana (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:573, 79. punkts).

47 — 113. punkts spriedumā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

B – *Iespējamā lietas Missir Mamachi di Lusignano u.c./Komisija (T-494/11) ietekme*

90. Kā jau man bija iespēja norādīt, pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas lieta, par kuru ir taisīts spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625), mirušā ierēdņa tēvs un viņa bērni – tas ir, prasītāji lietā F-50/09 – kopā ar mirušā ierēdņa māti, kā arī viņa brāli un māsu cēla citu prasību Vispārējā tiesā, lai saņemtu morālā kaitējuma atlīdzību, kas ir nodarīts ar *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* zaudēšanu.

91. Atbilstoši kompetences noteikumiem es secinu, ka Vispārējai tiesai nav kompetences lemt par mirušā ierēdņa bērnu un vecāku prasībām, kas ir norādītas Civildienesta noteikumos, minēto noteikumu 91. panta 1. punkta izpratnē.

92. Tomēr, ņemot vērā lietā T-494/11 iesniegtā prasības pieteikuma padziļinātu pārbaudi, mirušā ierēdņa tēva un bērnu celtās prasības šķiet līdzīgas prasībām atlīdzināt morālo kaitējumu lietā F-50/09, gan pamatojoties uz prasības priekšmetu, gan attiecībā uz to un tā pamatā esošo aktu. Tātad katrā ziņā tās ir jāatzīst par nepieņemamām *litis pendens* dēļ⁴⁸. Vispārējai tiesai tādējādi bija jāatzīst savas kompetences neesamība izskatīt mirušā ierēdņa mātes prasību, jo viņa “ir norādīta [Civildienesta] noteikumos”.

93. Savukārt situācija ir atšķirīga attiecībā uz mirušā ierēdņa brāļa un māsas prasībām. Tā kā viņi nav “norādīti Civildienesta noteikumos” minēto noteikumu 91. panta 1. punkta izpratnē, Vispārējai tiesai ir kompetence izskatīt viņu prasības.

94. Kaut arī šī kompetences nodalīšana atkarībā no prasītāja var būt neveiksmīga, tāda ir sastopama Savienības strīdos⁴⁹.

95. Tomēr aplūkojamos īpašajos apstākļos, ja lieta F-50/09 atkal nonāk Civildienesta tiesā pēc tam, kad Vispārējā tiesa lemj par apelācijas lietā T-401/11 otro un trešo pamatu, lieta ir jānodod atbilstoši Tiesas statūtu I pielikuma 8. panta 3. punkta otrajai daļai.

96. Šajā tiesību normā ir noteikts, ka, ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir viens un tas pats prasījums, Civildienesta tiesa atsakās izskatīt lietu un nodod to Vispārējai tiesai. Kaut arī prasītāji atšķiras – mirušā ierēdņa tēvs (un māte) un bērni, no vienas puses, un māsa, no otras puses – es sliecos uzskatīt, ka lietās ir viens un tas pats prasījums, jo tās abas ir vērstas uz morālā kaitējuma atlīdzības saņemšanu, kas ir nodarīts viena un tā paša tuvinieka zaudēšanas dēļ tās pašas upura “darba devējas” iestādes rīcības dēļ.

97. Tiesas ironija ir tāda, ka šīs dubultās prasības dēļ Vispārējai tiesai *in fine* ir jāizskata visas prasības gan lietā F-50/09, gan lietā T-494/11.

V – **Tiesāšanās izdevumi**

98. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 195. panta 6. punktu, ja pārskatāmais Vispārējās tiesas nolēmums ir pieņemts saskaņā ar LESD 256. panta 2. punktu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

48 — Par *litis pendens* nosacījumiem un tā sekām skat. it īpaši spriedumus *Hoogovens Groep*/Komisija (172/83 un 226/83, EU:C:1985:355, 9. punkts), kā arī *Diezler* u.c./EESK (146/85 un 431/85, EU:C:1987:457, 12. punkts), kā arī ģenerāladvokātes V. Trstenjakas [*V. Trstenjak*] secinājumus apvienotajās lietās *Comitato “Venezia vuole vivere”* u.c./Komisija (C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2010:771, 52. punkts). Skat. arī Lenaerts, K., Maselis, I. un Gutman, K., *EU Procedural Law*, Oxford University Press, 2014, Nr.25.44.

49 — Tiesa un Civildienesta tiesa it īpaši daļa strīdus par atcelšanu, pamatojoties uz LESD 263. pantu, atbilstoši kuram prasību ir cēlusi, piemēram, privātpersona vai iestāde. Abas tiesas daļa arī kompetenci attiecībā uz atcelšanas prasībām, ko cēlušas dalībvalstis atkarībā no tā, kura iestāde ir pieņēmusi apstrīdēto tiesību aktu (šajā ziņā skat. Tiesas statūtu 51. pantu).

99. Tā kā nav īpašu noteikumu par tiesāšanās izdevumu sadali pārskatīšanas procedūrā, ņemot vērā pārskatīšanas procedūras objektīvo raksturu – kas tiek uzsākta pēc pirmā ģenerālvokāta, nevis pēc lietas dalībnieku iniciatīvas – es piedāvāju, ka lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši rakstveida apsvērumus Tiesā par jautājumiem, kuri ir pārskatīšanas priekšmets, sedz savus tiesāšanās izdevumus saistībā ar šo procedūru paši.

100. Turklāt šāds risinājums atbilst tam, kā Tiesa ir nolēmusi savos pirmajos divos pārskatīšanas spriedumos, un atšķirība no trešā pārskatīšanas sprieduma ir izskaidrojama ar secinājumu, kādu Tiesa ir izdarījusi pēdējā minētajā lietā⁵⁰.

VI – Secinājumi

101. Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai nolemt šādi:

- 1) Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625) apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekveci, ciktāl šī tiesa kā apelācijas tiesa ir nolēmusi, ka miruša ierēdņa tuviniekiem ir noteikti jāceļ divas prasības, viena – Eiropas Savienības Civildienesta tiesā, bet otra – Eiropas Savienības Vispārējā tiesā, ar kuru viņi pārņem attiecīgā ierēdņa tiesības vai prasa kompensēt materiālu vai morālu kaitējumu, kas viņiem ir personīgs;
- 2) atcelt minēto Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu, ciktāl tā pēc savas iniciatīvas ir konstatējusi, ka Eiropas Savienības Civildienesta tiesai nav kompetences izskatīt prasību par paša prasītāja un *Alessandro Missir Mamachi di Lusignano* bērnu personīgā kaitējuma, gan materiāla, gan morāla, atlīdzināšanu un nolēmusi nodot šo prasības daļu Vispārējai tiesai, lai tā kā pirmās instances tiesa to izskatītu;
- 3) atcelt minēto Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu, ciktāl tajā ir nolemts, ka tādos apstākļos, kādi ir šajā lietā, kad miruša ierēdņa vai darbinieka bērni, gan kā tiesību pārņēmēji, gan savā pašu vārdā un *jure proprio*, prasa atlīdzināt dažādus kaitējumus, ko izraisījis viens akts, viņi var likumīgi šīs prasības apvienot, ceļot vienu vienīgu prasību Vispārējā tiesā;
- 4) atcelt minēto Eiropas Savienības Vispārējās tiesas spriedumu, ciktāl tajā ir nospriests, ka tai kā pirmās instances tiesai ir jāizskata citi Eiropas Komisijas iesniegtie iebildumi par nepieņemamību tā vietā, lai nodotu šo strīdus daļu Eiropas Savienības Civildienesta tiesai;
- 5) pārējā daļā lietu nodot Eiropas Savienības Vispārējai tiesai, lai tā izskatītu otro un trešo pamatu, ko *Livio Missir Mamachi di Lusignano* ir izvirzījis savas apelācijas sūdzības atbalstam, pirms lietas nodošanas Eiropas Savienības Civildienesta tiesai, lai tā lemtu vismaz par Eiropas Komisijas izvirzītajiem iebildumiem par nepieņemamību, kas vēl nav pārbaudīti, vai gadījumā, ja prasījums ir tāds pats kā lietā T-494/11, lai tā noraidītu savu kompetenci un nodotu lietu Eiropas Savienības Vispārējai tiesai;
- 6) *Livio Missir Mamachi di Lusignano* un Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pārskatīšanas procedūrā paši.

50 — Spriedumā Komisija/*Strack*, pārskatīšana (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570), Tiesa uzskatīja, ka tā pati var pārbaudīt pamatus, ko Komisija ir izvirzījusi savas apelācijas sūdzības pamatojumam. Attiecībā uz izdevumiem tādejādi Tiesa ir nospriedusi, ka, “nepastāvot īpašām normām par tiesāšanās izdevumu sadali pārskatīšanas procedūras ietvaros, tā kā Komisijai pēc Vispārējās tiesas [...] sprieduma atcelšanas un tās apelācijas sūdzības, kuru tā bija iesniegusi par [Civildienesta tiesas] spriedumu lietā *Strack*/Komisija, galīgas noraidīšanas šīs apelācijas tiesvedības iznākums nav labvēlīgs, šajā gadījumā tai ir jāpiespriež atlīdzināt *G. Strack* tiesāšanās izdevumi gan tiesvedībā Vispārējā tiesā, gan šajā pārskatīšanas procedūrā” (71. punkts).